

10. Cesta a příjezd

Víte, nemohu pochopit, jak nás tak mohli vyprovokovat. Do vagonů nedali ani jídlo, ani vodu. Dokonce tam nebyl ani kybl, aby mohli lidi chodit na záchod. A přitom tam nebyli jenom muži a ženy, ale i malá děcka a staří lidé. Prostě nás tam všechny nahnali, zadržovali dveře a jelo se. (E. D., *1924, Z-827)

Hlavní brána tábora v Birkenau s kolejiemi vedoucími k pověstné rampě, na níž probíhaly selekce nově příchozích.

Dali nás do jakéhosi baráku, ale bylo to tam bez všeho, enom holá zem. Transporty chodily celú noc, sami Cigáni... ráno nás z toho vyhnali a řít sme to teprv uviděli. Ty bloky, ty dráty, ty vězně, na sobě šaty lógrové, ty kápo, bykavce. Já sem měla 17 rokú a tak sem si enom zapamatovala – tam ležel mrtvý na zemi, na tej straně zase druhý, všody sami mrtví. Co toto enom bude? Potom sme piešli na takové prostornosti a to už byl ten cigánský lág. (V. D., *1925, Z-1245)

Vlasta Kierová (později Danielová) těsně před transportem ve věku 17 let, Z-1245

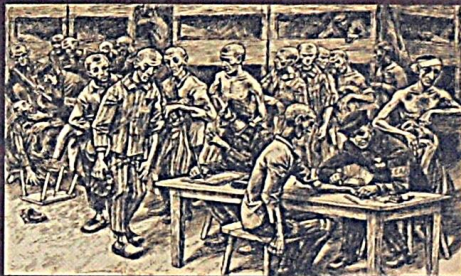
Vůz naložený mrtvými těly, Birkenau, 1945

Ráno nás všechny vyhnali a vedli nás přisti táborovou silnicí, místo níž tam zatím byly jenom koluže bezedného bláta, na jednotlivé obytné bloky. Když jsme takto procházeli cikánským lágrem, hrůzou nám vstávaly vlasy na hlavě. Kolem nás se rozprostířelo jedno široké pole mrtvých. Tu ležel jeden s useknutou hlavou nebo rozbitým obličejem, tam zase visí druhý v ostnatých drátech. A po cestě kolem leží další a další zemřelí, zabíjí, zohavení. Kousek dál mandelíní vůz, žebříček. Je plný mrtvol. Vězni jsou v něm zapírazení místo koní a vlečou náklad ke krematorce, z jejíhož komína šlehá třicetimetrový plamen a vychází smradutý dým. Včera jsme ještě byli doma a neuvědomovali jsme si hodnotu obyčejných všedních dnů. Ideme mlčky... (E. D., *1924, Z-827)

11. Tetování čísel

Evidenční čísla se dospělým tetovala na levé předloktí, dětem na vnější stranu stehna. Romským vězňům byla přidělena speciální série čísel, začínající písmenem Z (něm. Zigeuner – cikán). Vyšetovaný znak od té doby zcela nahradil věžňovo jméno.

S tou jednou jehlou nás tetovali tak dlouho, dokud se nezlamala, žádná vyměňování, potom si vzali další jehlu a pokračovali dál, z toho jsme pak měli hrozný boláky. (R. O., *1928, Z-1782)

Tetování vězňů, Mieczystaw Kościelniak, kresba tuší, 1972

12. Vstupní očista

...prostor před blokem Wascherain (Waschraum, umývárna) byl samé bláto. Nebyly zde ještě vybudovány silnice. Zde nám nařídili všem, jak mužům, tak ženám, dětem, že se musíme svléci do naha... bylo to boží dopuštění, ženy se ostýchaly svléci, proto byly bité od SS, nastal křik, pláč, ale také vstříelý, když došlo na tomto místě k zastavení nákolikati žen a dětí. Za této situace přišli v doprovodu starší vězňové vybavení holicími strojkami a nůžkami, měli s sebou stoličky, na které jsme musili vystoupit a oni nás všude holili. Nejen na hlavě, ale v podpaží, zadku, přirození. (L. J., *1919, Z-827)

Vše, co bylo odňato nově příchozím, nebo o něco později mrtvým vězňům, od majetku až po vlasy, zuby, kosti apod., se uchovávalo k dalšímu využití

13. Táborový oděv

Romové zůstávali ve vlastních šatech, které museli označit na zádech červenou barvou pruhy ve tvaru písmene X. Do levé poloviny prsou našli pruh bílého plátna se třemi symboly: písmeno Z (něm. Zigeuner – cikán), číslo vězně a černý trojúhelník („vinkl“) – znak pro tzv. asociály a práce se štitíci. Pruhaný táborový oděv fasovali Romové až po úplném roztrhání svého šatstva.

Nechali nás v civilu. My sme nenosili pásovane šaty. První sme měli svoje šaty, potom sme fasovali po Židoch... S botama to bylo horší, za chvílu sme ich nechali v blátě. Tak nám dali dřeváky. (A. A., *1916, Z-4883)

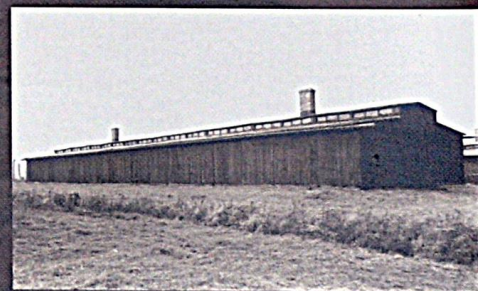
Spodní prádlo žadný, kalhotceky nebo kašilkú, a dřevěný boty, ty pantafole (dřeváky) a šátek na hlavu, protože jsme byly holohlavý. (L. V., *1925, Z-1777)

Snímky vězeňský „cikánského“ tábora, Osvětim, 1943

14. Obytné bloky

Tábor v Birkenau byl vybudován v bažinatém terénu, vodou prosáklá půda nevysychala, lidé se stále brodili v bahně. V tábore zpočátku chyběla také kanalizace, umývárny i komunikace.

Obytné bloky v Birkenau byly dlouhé asi 40 m, široké 9 m a vysoké přes 2,6 m

Obytné bloky v Birkenau byly původně projektovány jako vojenská polní stáje – bez oken – jen se světlo nahore. Dřevěné bloky stály bez jakékoliv izolace přímo na podmáčené hlíněné podlaže, střechemi bez stropní konstrukce zatékalo. Jeden barák byl určen původně pro ustojení 52 koní, lidé zde bylo mezi 700-1 200. Leželi na prkenných třípatrových palandách bez slámků, přikrytí jedinou zahmýzenou koškovou dekou.

Bloky byly přeplněné, a proto v nich všude stály třípatrové bušče (prýčny, postele) z holého dřeva k ležení. Na nich bylo vždycky tolik mužů, žen a dětí, kolik se jich tam vešlo. Někdy pět, někdy šest, někdy i víc. V každém patře měli vždy jednu deku, která sloužila v noci k přikrývání a ve dne k dalším nejtrůznějším účelům. Když třeba někdo v noci zemřel, tak ho v té dece ráno vynesli. A potom do téže deky fasovali chleba. Deky byly plné stěnic a vši. (E. D., *1924, Z-827)